

Бойко О.П.

Національна академія державного управління при Президентові України

ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ПУБЛІЧНИХ КОНСУЛЬТАЦІЙ В УКРАЇНІ

У статті проаналізовано публічні консультації як важливий інструмент ефективної реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами через залучення до прийняття рішень органами публічної влади. Публічні консультації є важливими задля прозорості, обґрунтованості та ефективності управлінських рішень. Автор зазначає, що актуальність правового регулювання публічних консультацій зумовлена необхідністю власне уніфікації їхнього правового забезпечення та вироблення ефективних механізмів, підвищення результативності комунікацій «влада-громадяни». В Україні спектр законодавчого регулювання взаємодії органів публічної влади та громадянського суспільства є достатньо широким. Стаття 38 Конституції України визначає, що громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Відповідно до статті 69 Основного Закону народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії. Питання консультацій та взаємодії з громадськістю регламентується чисельними законами України та підзаконними актами. Термін «публічні консультації» не закріплений у законодавстві України. Спробою уніфікації законодавства щодо публічних консультацій був законопроект «Про публічні консультації» (реєстр. № 7453 від 27.12.2017 року). Питання удосконалення демократії участі піднімалось також у законопроекті «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо форм безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення та статутної нормотворчості» (реєстр. № 10158 від 15.03.2019 року). Проект Закону України «Про публічні консультації» (реєстр. 4254 від 23.10.2020 року) розроблено з метою визначення основних засад проведення публічних консультацій задля формування і реалізації державної політики, вирішення питань місцевого значення. Цей законопроект є актуальним, проте має значні недоліки та потребує доопрацювання.

Ключові слова: публічні консультації, громадські обговорення, форми безпосередньої демократії, децентралізація, загальні збори, місцеві ініціативи, громадські слухання.

Постановка проблеми. Механізм публічних консультацій є важливим інструментом реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами через залучення до прийняття рішень органами влади. Такі комунікації посилюють рівень довіри громадян до владних інститутів, є ефективним діалогом між владою та громадськістю. Публічні консультації мають забезпечувати прозорість, обґрунтування та ефективність управлінських рішень. Окрім того, публічні консультації сприяють поінформованості громадян і є певним запобіжником корупційних факторів. У світовій практиці спостерігається тенденція до посилення участі громадян у прийнятті рішень органами влади. Проте в Україні немає єдиного механізму публічних консультацій, такі консультації регламентуються різними законодавчими актами, мають різні форми, механізми та різну термінологію. Актуальність правового регулювання публічних консультацій зумовлена необхідністю власне уніфікації їхнього правового

забезпечення та вироблення ефективних механізмів та підвищення результативності комунікацій «влада-громадяни».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Окремі аспекти комунікацій влади та громадянського суспільства, зокрема публічні консультації, досліджували науковці: Н. Гнидюк, В. Горшкова, К. Ковриженко, С. Ковальчук, В. Кравчук, О. Крутій, А. Крупник, В. Нестерович, Н. Пеліванова, А. Селіванов, Ю. Шайгородський, В. Юрах та інші. Проте на сьогодні залишається поза увагою комплексний підхід до проблем впровадження публічних консультацій та аналіз їхніх організаційно-правових засад.

Постановка завдання. Проаналізувати правове регулювання публічних консультацій в Україні.

Виклад основного матеріалу. Публічні консультації – це ефективний засіб відкритого та демократичного врядування, що сприяє прозорості та підзвітності органів влади, спроможні

виявити конфлікт інтересів до моменту схвалення управлінського рішення. Як зазначає Н. Пеліванова, «публічні консультації можуть бути дієвим способом забезпечення інклюзивності в публічному управлінні лише за умови існування системної взаємодії органів публічної влади та інституцій громадянського суспільства, починаючи з формування порядку денного пріоритетів політики до здійснення моніторингу реалізації виконання політичних рішень» [14, с. 77]. В. Кравчук визначає проблематику організаційно-правових засад публічних консультацій в Україні, а саме: «По-перше, у нормативно-правовому регулюванні форматів проведення публічних громадських обговорень існує певна нечіткість. Як наслідок, маємо на практиці хаотичне їх застосування, що часто супроводжується помилковістю в оптимальному обранні потрібного формату публічного заходу, який міг би бути найбільш ефективним. По-друге, у законодавстві існує дублювання у правовому регулюванні форм консультацій з громадськістю та публічних заходів» [3, с. 19].

Міжнародний пакт про громадянські і політичні права акцентує на праві кожного громадянина «брати участь у веденні державних справ як безпосередньо, так і за посередництвом вільно обраних представників» [4, ст. 25]. Міжнародними правовими інструментами в питаннях сприяння участі громадськості в публічному управлінні є: Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах місцевого органу влади (2014 року); Керівні принципи щодо громадської участі в процесі прийняття політичних рішень (2017); Конвенція Ради Європи щодо доступу до офіційних документів (2009 року); Кодекс кращих практик участі громадськості у процесі прийняття рішень Ради Європи (2009 року); Рекомендація CM/Rec(2009)2 Комітету міністрів державам-членам про оцінку, перевірку та моніторинг участі й політики участі на місцевому та регіональному рівнях (2009 року); Посібник з інформації, консультацій та громадської участі у формуванні та проведенні політичного курсу Організації економічного співробітництва та розвитку та Настанови ОЕСР щодо публічних онлайн-консультацій (2001 року); Настанови Європейського Союзу щодо консультацій із зацікавленими особами; Рекомендації Бюро демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ щодо поліпшення участі об'єднань у процесі прийняття державних рішень (2015 року) тощо.

В Україні спектр законодавчого регулювання взаємодії органів публічної влади та

громадянського суспільства є достатньо широким. Стаття 38 Конституції України визначає, що громадяни мають право брати участь в управлінні державними справами, у всеукраїнському та місцевих референдумах, вільно обирати і бути обраними до органів державної влади та органів місцевого самоврядування [2, ст. 38]. Відповідно до статті 69 Основного Закону народне волевиявлення здійснюється через вибори, референдум та інші форми безпосередньої демократії [2, ст. 69].

У питаннях законотворення консультації з громадськістю передбачені через парламентські та комітетські слухання, як особливу форму роботи парламенту, під час якої відбувається розгляд актуальних питань або законопроектів із залученням експертів та громадськості. Такі консультації регламентовані законами України «Про регламент Верховної Ради України», «Про комітети Верховної Ради України», «Про статус народного депутата Верховної Ради України». Окрім цього, на загальнодержавному рівні комунікація влади законодавчої та виконавчої влади та громадянського суспільства передбачені через діяльність громадських об'єднань, що регламентується законами України «Про громадські об'єднання», «Про політичні партії», «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності», «Про організації роботодавців, їх об'єднання, права і гарантії їх діяльності», «Про соціальний діалог в Україні», «Про професійних творчих працівників та творчі спілки», «Про молодіжні та дитячі громадські організації», «Про захист прав споживачів» тощо. Консультації передбачені також через консультативно-дорадчі органи, наприклад, громадські ради, утворені відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України № 996 від 3 листопада 2010 року «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики». Прийнятий Верховною Радою України, згідно із статтею 38 Конституції України, та направлений на підпис Президенту України 17.02.2021 року Закон України «Про народовладдя через всеукраїнський референдум» також передбачає можливість консультацій. Окрім цього є інші прямі форми демократії участі, наприклад, електронні петиції, закріплені у Законі України «Про звернення громадян».

Питання консультацій та взаємодії з громадськістю виконавчої влади регламентується чисельними законами України. Наприклад, окрім вище зазначених, закони України «Про Кабінет Міністрів України», «Про центральні органи виконавчої влади», «Про місцеві державні адміністрації», «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики»,

«Про доступ до публічної інформації», «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», «Про інформацію», Бюджетний кодекс України тощо. Серед такого регулювання є галузеве законодавство, яке також передбачає консультації, наприклад, у сфері безпеки, містобудування, екології консультації з громадськістю є обов'язковими (закони України «Про національну безпеку», «Про регулювання містобудівної діяльності», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку», «Про стратегічну екологічну оцінку», «Про оцінку впливу на довкілля» та інші). Також питання комунікацій «влада-громада» передбачені низкою підзаконних актів, наприклад: Укази Президента України (№ 68/2016 від 26 лютого 2016 року «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні»; № 722/2019 від 30 вересня 2019 року «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»; № 73/2021 від 25 лютого 2021 року «Про утворення Конгресу місцевих та регіональних влад при Президенті України»); Постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України (№ 3 від 4 січня 2002 р. «Про Порядок оприлюднення у мережі Інтернет інформації про діяльність органів виконавчої влади»; № 48-р від 14 лютого 2002 р. «Про залучення представників молодіжних громадських організацій до роботи на громадських засадах в центральних органах виконавчої влади»; № 759-р від 18 жовтня 2004 р. «Про роботу центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення відкритості у своїй діяльності, зв'язків з громадськістю та взаємодії із засобами масової інформації»; № 976 від 05.11.2008 «Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади»; № 996 від 3 листопада 2010 року «Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики»; № 398 від 24 травня 2017 р. «Порядок проведення органами державного нагляду (контролю) консультацій з громадськістю за ініціативою громадських об'єднань»; № 797-р. від 08.11.2017 «Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації»; № 149-р від 24 лютого 2021 р. «Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2021–2022 роках» тощо); актами допоміжного характеру (наприклад, роз'яснення Міністерства юстиції України «Взаємодія держави та інституцій громадянського суспільства» від 03.02.2011 р.).

На рівні місцевого самоврядування питання безпосередньої участі жителів територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення визначається у першу чергу Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» (право на місцевий референдум, загальні збори, місцеві ініціативи, громадські слухання, органи самоорганізації населення) [9, ст. 7, 8, 9, 13, 14]. Питання форм демократії участі у місцевому самоврядуванні закріплено в інших законодавчих актах (наприклад, законах України «Про органи самоорганізації населення», «Про співробітництво територіальних громад», «Про асоціації органів місцевого самоврядування», «Про добровільне об'єднання громадян», Постанові Верховної Ради України від 17.12.1993 року № 3748 «Про затвердження Положення про загальні збори громадян за місцем проживання в Україні») та актах органів місцевого самоврядування. Окремі форми, наприклад, консультації щодо партисипативного бюджету місцевого самоврядування, є популярною практикою в Україні, проте досі не мають законодавчого закріплення та регулюються в окремих актах органів місцевого самоврядування. Законодавче забезпечення проведення місцевого референдуму в Україні відсутнє.

Термін «публічні консультації» не закріплений у законодавстві України. Проте термін «електронні консультації» визначено як «форма публічних консультацій, що передбачає, зокрема, оприлюднення проєктів актів органів державної влади або питань, що потребують вирішення, для отримання пропозицій та зауважень» [13]. В інших випадках використовуються різні терміни, наприклад, «громадське обговорення (публічне слухання або відкрите засідання) – це процедура виявлення громадської думки з метою її урахування при прийнятті органами виконавчої влади рішень з питань, що справляють чи можуть справити негативний вплив на стан довкілля [7]. Або «громадське обговорення (громадське слухання або відкрите обговорення та інші форми, передбачені законодавством) – це процедура виявлення громадської думки з метою її урахування при прийнятті Державною митною службою України регуляторних актів з питань митної справи» [8]. Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», «територіальна громада має право проводити громадські слухання – зустрітися з депутатами відповідної ради та посадовими особами місцевого самоврядування, під час яких члени територіальної громади можуть заслуховувати їх, порушувати питання та вносити пропозиції щодо

питань місцевого значення, що належать до відання місцевого самоврядування» [9, ст. 13].

Спробою уніфікації законодавства щодо публічних консультацій був законопроект «Про публічні консультації» реєстр. № 7453 від 27.12.2017 року, що повернутий на доопрацювання. Питання демократії участі піднімалось також у законопроекті «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо форм безпосередньої участі громадян у вирішенні питань місцевого значення та статутної нормотворчості» (реєстр. № 10158 від 15.03.2019 року), що був відкликаний суб'єктами законодавчої ініціативи.

Проект Закону України «Про публічні консультації» реєстр. № 4254 від 23.10.2020 року розроблено з метою визначення основних засад проведення публічних консультацій задля формування і реалізації державної політики, вирішення питань місцевого значення. Цей проект має сприяти впровадженню принципів належного врядування шляхом залучення зацікавлених сторін до прийняття рішень для збалансування публічних та приватних інтересів. Цей проект в цілому повторює зміст положень попереднього проекту № 7453 [10]. Позитивом законопроекту № 4254 «Про публічні консультації» є визначення єдиних правил проведення суб'єктами владних повноважень публічних консультацій з питань формування та реалізації державної, регіональної політики, вирішення питань місцевого значення, підготовки проектів стратегічних та програмних документів (концепцій, стратегій, програм, планів заходів тощо), нормативно-правових актів для узгодження публічних та приватних інтересів [11, ст. 1]. Новацією українського законодавства є визначення принципів проведення публічних консультацій (хоча принцип ефективності виглядає декларативним з огляду на відсутність механізму моніторингу ефективності публічних консультацій, принцип пропорційності є важко застосовуваним з огляду на відсутність критерію «ступеню впливу проекту акта»; доцільно додати принцип безсторонності). Позитивом є впровадження звітування за результатами публічних консультацій суб'єктом владних повноважень, до якого включається інформація про всі заходи, проведені в рамках публічних консультацій. Також визначено обов'язки суб'єктів владних повноважень у правовідносинах, пов'язаних з проведенням публічних консультацій, що є, безсумнівно, позитивом законопроекту. Регламентація прав зацікавлених сторін у правовідносинах, пов'язаних з проведенням публічних консультацій, також є позитивом.

На жаль, зазначений законопроект має ряд упереджень, зокрема щодо конституційності. Так, частина друга статті 2 проекту передбачає, що під зацікавленими сторонами у цьому Законі розуміються серед інших категорій – «іноземці та особи без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України» [11, ст. 2]. Такі норми суперечать статті 38 Конституції України, яка передбачає, що конституційним правом на участь в управлінні державними справами наділено виключно громадян України. А публічні консультації є однією із форм реалізації конституційного права громадян на участь в управлінні державними справами.

Зазначений законопроект не містить самого визначення терміну «публічні консультації» та має ряд інших дискусійних положень, основні з них:

1. Щодо суб'єкта владних повноважень:

– доцільно уточнити та уніфікувати сам термін, адже існує кілька визначень терміну у законодавстві: 1) «орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їхня посадова чи службова особа, інший суб'єкт при здійсненні ними владних управлінських функцій на основі законодавства, в тому числі на виконання делегованих повноважень» (Закон України «Про інформацію», Кодекс адміністративного судочинства України); 2) у деяких актах визначення не містить у переліку «посадових та службових осіб» (Закон України «Про доступ до публічної інформації», Закон України «Про інформацію»),

– варто переглянути перелік суб'єктів владних повноважень, наприклад, він містить позицію «Секретаріат Кабінету Міністрів України», при цьому відсутній «Кабінет Міністрів України».

2. Щодо особливостей проведення публічних консультацій:

– не враховано право органів місцевого самоврядування на консультації через асоціації органів місцевого самоврядування (Закон України «Про асоціації органів місцевого самоврядування»);

– відсутні посилання на відповідні положення проведення публічних консультацій, визначених актами Президента України, Регламентом Верховної Ради України,

– частина друга статті 2 проекту визначає, що «положення цього Закону не поширюються на підготовку проектів актів у частині положень, що містять інформацію з обмеженим доступом». З огляду на це варто більш чітко визначити саме в тексті цього закону поняття «інформація з обмеженим доступом» [11, ст. 2];

– стаття 9 проекту визначає особливості адресних консультацій, проте не визначено механізм формування переліку зацікавлених осіб, захист персональної інформації, адже саме суб'єкт владних повноважень визначає зацікавлені сторони [11, ст. 9];

– перелік форм проведення публічних консультацій у статті 7 проекту є вичерпним (електронні консультації, публічне обговорення, адресні консультації). Проте інші наявні форми консультацій проектом не враховані, так само як право на вибір оптимальної форми консультації органами місцевого самоврядування. З огляду на це таке положення звужує право на демократію участі [11, ст. 7];

– законопроектом не передбачено механізм, критерії, принципи врахування наданих зацікавленими особами пропозицій та зауважень;

– стаття 17 проекту передбачає наслідки порушення порядку проведення публічних консультацій, як то: відкладення розгляду проектів актів, щодо яких не проведено публічних консультацій, та скасування чи внесення змін до такого акта на підставі «порушення вимог щодо проведення публічних консультацій» [11, ст. 17]. Такі норми можуть стати загрозою законодавчого та нормотворчого процесів.

3. Положення щодо зацікавлених осіб:

– стаття 5 проекту визначає права зацікавлених сторін під час проведення публічних консультацій, можуть з об'єктивних підстав бути невиконаними [11, ст. 5],

– проте проект не передбачає ідентифікації особи зацікавленої особи під час надання пропозицій, з огляду на це доцільно встановити заповідник маніпуляцій під час процесу подання пропозицій;

– пункт третій частини другої статті 6 проекту містить зобов'язання указувати у консультативному документі «відомості про зацікавлених сторін та можливий вплив на них у разі прийняття відповідного рішення» [11, ст. 6]. Проте особа набуває такого статусу лише після подання відповідної заяви. Отже, це некоректна норма;

– частина третя статті 12 проекту передбачає ведення інформаційної бази зацікавлених сторін, «для взаємодії органів виконавчої влади з громадянами та інститутами громадянського суспільства» [11, ст. 12]. Отже, ведення такого діалогу органами місцевого самоврядування проектом не передбачено;

4. Щодо впровадження єдиної онлайн-платформи публічних консультацій:

– електронні консультації є обов'язковою формою проведення публічних консультацій, відповідно до статті 8 проекту, проте Е-доступність не охоплює 100% громадян, отже, вбачається порушення принципу доступності електронних публічних консультацій;

– онлайн-платформа для взаємодії з громадянами та інститутами громадянського суспільства, передбачена у статті 12 проекту, наразі не створена в Україні. Проведення електронних консультацій суб'єктами владних повноважень через таку онлайн-платформу для взаємодії з громадянами та інститутами громадянського суспільства вбачається технологічно не реалістичним [11, ст. 12];

– онлайн-платформа для взаємодії з громадянами та інститутами громадянського суспільства передбачається єдиною для всіх суб'єктів владних повноважень, у тому числі для органів місцевого самоврядування. Також є дискусійним положення частини другої цієї статті, де визначено держателем онлайн-платформи для взаємодії з громадянами та інститутами громадянського суспільства не відповідний орган місцевого самоврядування, а «центральный орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах електронного урядування та електронної демократії» [11, ст. 12];

– проект упровадження онлайн-платформи є ресурсозатратним і потребує оцінки вартості та обґрунтування, що відсутнє у супровідних документах до проекту.

У разі прийняття цього закону важливим є уніфікація всього законодавства, що регламентує питання публічних консультацій.

Висновки і пропозиції. Публічні консультації є важливим інструментом ефективної реалізації громадянами конституційного права на участь в управлінні державними справами через залучення до прийняття рішень органами влади. Законопроект «Про публічні консультації» є актуальним, проте має значні недоліки та потребує доопрацювання. Окрім того, доцільно впровадити моніторинг ефективності публічних консультацій, обумовити предмет обов'язкових консультацій та запровадити дискрецію щодо предмету проведення публічних консультацій з визначеного кола питань, зокрема для органів місцевого самоврядування. Доцільно впровадити санкції за порушення порядку публічних консультацій, при цьому скасувати залежність набуття чинності правового акта від визнання консультацій такими, що неналежно проведені. Важливо уточнити імперативність (або варіативність) врахування наданих пропозицій під час консультацій. Також є актуальним

встановлення запобіжників маніпуляцій громадською думкою (наприклад, через ідентифікацію зацікавлених осіб, впровадження механізму контролю тощо), уточнити механізм набуття статусу «зацікавленої особи». Потребують визначення джерела фінансування, врахування наявності «цифрового бар'єру» Е-консультацій, збереження практики проведення консультацій

через громадські ради (та інші допоміжні органи) при органах влади, які вже існують та працюють в Україні. Також доцільно передбачити особливості проведення публічних консультацій у разі підготовки правових актів у терміновому чи особливому порядку (наприклад, Регламент Верховної Ради України дозволяє приймати рішення за процедурою Ad hoc).

Список літератури:

1. Висновок щодо проекту Закону України «Про публічні консультації»: на основі неофіційного перекладу англійською мовою проекту закону, зробленого на замовлення Бюро з демократичних інститутів і прав людини ОБСЄ (Варшава, 1 вересня 2016 року). 33 с. URL: <https://www.osce.org/uk/odihr/313121?download=true> (дата звернення: 10.02.2019).
2. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст. 140.
3. Кравчук В.М. Ефективність консультацій з громадськістю як інструменту народовладдя. *Часопис Київського університету права*. 2015 р. № 2. С. 15–19.
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. Резолюція Генеральної Асамблеї ООН 2200А(XXI) від 16.12.1966 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text.
5. Про затвердження плану дій із впровадження Ініціативи «Партнерство «Відкритий Уряд» у 2014–2015 роках. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 26.11.2014 р. № 1176. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1176-2014-%D1%80>.
6. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Постанова Кабінету Міністрів України від 03.11. 2010 р. № 996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF>.
7. Про затвердження Положення про участь громадськості у прийнятті рішень у сфері охорони довкілля. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 18.12.2003 № 168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0155-04#Text>.
8. Про затвердження Положення про участь суб'єктів громадського обговорення у підготовчій роботі щодо прийняття нормативно-правових актів з питань митної справи. Наказ Державна митна служба України від 10.09.2004 № 658. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1229-04#Text>.
9. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 1997. № 24.
10. Про публічні консультації : Проект Закону України реєстр. № 7453 від 27.12.2017 р. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=63237.
11. Про публічні консультації : Проект Закону України реєстр. № 4254 від 23.10.2020 р. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=70235.
12. Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні : Указ Президента України від 26.02.2016 № 68/2016. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/682016-19805>.
13. Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 08.11.2017 № 797-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80#Text>.
14. Pelivanova N. (2019). The legal regulation of public consultations: international experience and tasks for Ukraine. *Strategic Priorities*, 49(1), 73–79. URL: <https://niss-priority.com/index.php/journal/article/view/240>. P. 73–79.

Boyko O.P. LEGAL REGULATION OF PUBLIC CONSULTATIONS IN UKRAINE

The article analyzes public consultations as an important tool for the effective implementation of the constitutional right of citizens to participate in the management of public affairs through the involvement of public authorities in decision-making. Public consultations are important for transparency, soundness and effectiveness of management decisions. The author notes that the urgency of the legal regulation of public consultations is due to the need to actually unify their legal support and develop effective mechanisms, increase the effectiveness of communication government-citizens. In Ukraine, the range of legislative regulation of the interaction between public authorities and civil society is quite wide. Article 38 of the Constitution of Ukraine stipulates that citizens have the right to participate in the management of state affairs, in all Ukrainian and local referendums, to freely elect and be elected to state authorities and local self-government

bodies. According to Article 69 of the Basic Law, the people's will is exercised through elections, referendums and other forms of direct democracy. The issue of consultations and interaction with the public is regulated by numerous laws of Ukraine and by-laws. The term «public consultations» is not enshrined in Ukrainian law. An attempt to unify the legislation on public consultations was the draft law «On Public Consultations» (№ 7453 dated 27.12.2017). The issue of improving participatory democracy was also raised in the draft law «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Concerning Forms of Direct Participation of Citizens in Resolving Issues of Local Importance and Statutory Rulemaking» (№ 10158 of March 15, 2019). Draft Law of Ukraine On Public Consultations (№ 4254 of 23.10.2020) was developed in order to determine the basic principles of public consultations for the formation and implementation of public policy, addressing issues of local importance. This bill is relevant, but has significant shortcomings and needs to be finalized.

Key words: public consultations, public discussions, forms of direct democracy, decentralization, general meetings, local initiatives, public hearings.